

जातींच्या विकासासाठी जैवतंत्रज्ञानाचा वापर

डॉ. अनुराधा
उपाध्याय

डॉ. रोशनी
आर. समर्थ

पारंपरिक पद्धतीने द्राक्ष जाती विकसित करण्यासाठी बराच कालावधी लागतो. त्याला पर्याय म्हणून जैवतंत्रज्ञानाचा वापर करून जागतिक बाजारपेठेला सुसंगत अशा जाती जलदगतीने विकसित करणे शक्य आहे. यामध्ये डीएनए फिंगर प्रिंटिंग किंवा मॉलिक्युलर मार्कर तंत्राचा मुख्य वापर होऊ लागला आहे.

जैवतंत्रज्ञानाचा उपयोग शेती, औषधनिर्माण, पर्यावरण आदी क्षेत्रात केला जात आहे. शेतीत देखील व्यावसायिक दृष्टिकोनातून जैवतंत्रज्ञानाकडे पाहिले जाऊ लागले आहे. तसे पाहिल्यास पिकांमध्ये आनुवंशिक बदल करण्यात शेतकऱ्यांचा पुढाकार आहे. जैवतंत्रज्ञानाचा (बायोटेक्नॉलॉजी) हा प्रारंभिक प्रकार आहे. वाढती लोकसंख्या व पर्यावरणावरील दुष्परिणाम कमी करण्यासाठी आधुनिक जीवशास्त्र तंत्रज्ञान उपयोगी आहे. कृषी क्षेत्रात जैवतंत्रज्ञानाचा उपयोग करून उच्च उत्पादनक्षम, कीटक आणि रोगप्रतिकारक, अजैविक (दुष्काळ, क्षार सहनशीलता) ताण सहनशील, पौष्टिक मूल्यवर्धन केलेल्या जाती विकसित होत आहेत.

द्राक्ष आणि जैवतंत्रज्ञान

द्राक्ष हे बारमाही पीक आहे. त्यामुळे द्राक्षाची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी जैवतंत्रज्ञानाची महत्त्वपूर्ण भूमिका आहे. द्राक्षात या तंत्राचा प्रथम आणि महत्त्वाचा वापर जातीची ओळख करण्यासाठी होतो. डीएनए फिंगर प्रिंटिंग किंवा मॉलिक्युलर मार्कर ही महत्त्वाची संकल्पना आहे. डीएनए पातळीवर फरक ओळखण्यासाठी त्याचा वापर होतो. या तंत्राद्वारे जातीतील विविधतेची ओळख अचूकतेने होते. 'जर्मप्लाज्म' मधील समान वा चुकीचे वा 'डुप्लिकेट' जननद्रव्य (जीनोटाइप) ओळखण्यासाठी 'मॉलिक्युलर मार्कर' चा उपयोग केला जातो. क्लोन तसेच संशयास्पद वनस्पती साहित्याची ओळख करण्यासाठीही या तंत्राचा वापर होतो.

डॉ. अनुराधा उपाध्याय
९४२२३१७६५३
(राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र,
मांजरी, जि. पुणे)

आर.एन.आय. MAHMAR/2005/RNI No. 14922 रजि. नं. PCW/081/2018-2020

भरघोस आणि निर्यातक्षम द्राक्ष उत्पादनासाठी जियोलाईफचे आधुनिक उत्पादन

Geolife®

FCO Approved

विगर राजा

- पाढ्या मुळांची वाढ होऊन अन्नद्रव्यांचा अधिकतम अपटेक.
- पिकाची जोमदार आणि निरोगी वाढ.
- उत्कृष्ट साइज व मण्यांची फुगवण.

प्रमाण-२५० ग्रॅम/एकर छाटणीनंतर ८ आणि २५-३० दिवसांनी

नॅनो विगर

- मण्यांची उत्तम सेटिंग.
- घड जिरण्यापासून वाचवते.

प्रमाण-१ ग्रॅम/१५० लिटर पाणी छाटणीनंतर १२-१४ दिवसांनी

टॅबसील

- फॉस्फरची उपलब्धता तीव्र गतीने वाढवते.
- जैविक-अजैविक तणांवापासून पिकाची रक्षा करते.
- क्रेकिंग व सनबर्निंगमुक्त द्राक्ष
- सशक्त घड निर्मिती
- गोडवा वाढवण्यास मदत करते

प्रमाण-५०० ग्रॅम/एकर छाटणीनंतर २६, २४, ६०, ७०, ८० दिवसांनी

रिकहर न्यूटी

- पिकाची रोग प्रतिकारक शक्ती वाढवते.
- भुरी (बुरशीजन्य) रोगांपासून संरक्षण करते.
- १००% ऑर्गॅनिक, रेसिडू फ्री, SAR टेक्नॉलॉजी आधारित

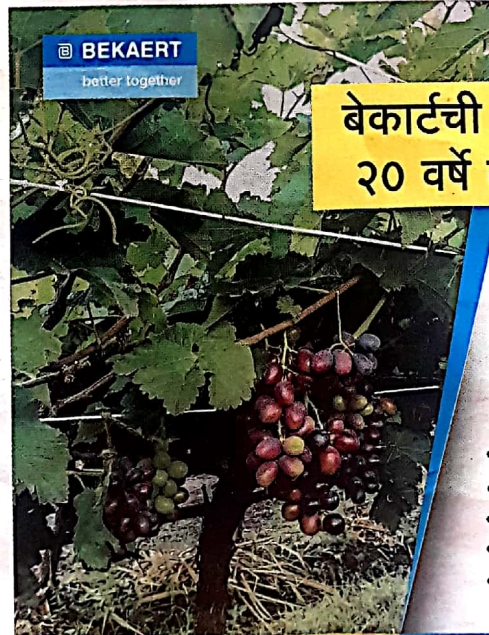
प्रमाण- १०० ग्रॅम प्रति एकर

जियोलाईफ अॅग्रीटेक इंडिया प्रा. लि.

कस्टमर केयर नं. ९९३०८०८०८ Website: www.geolifegroup.com

नवीन जाती विकसित करण्यासाठी उपयोगी तंत्र

- पारंपारिक प्रजनन पद्धतीने नवीन जातीचा विकास करण्यासाठी साधारणतः वार्षिक पिकांसाठी १२ ते १५ वर्षे तर बारमाही पिकांसाठी २० ते २५ वर्षे लागतात. 'मार्कर' तंत्राचा वापर करून जाती विकासाचे काम जलदगतीने करता येते.
- राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्रात डाऊन्ही मिल्ड्यू रोगाला प्रतिकारक व्यावसायिक गुणवत्तेची जात विकसित करण्यासाठी या तंत्राचा आधार घेतला जात आहे.
- मणी तसेच घडाचा आकार यासाठी या तंत्राचा उपयोग केला जात आहे.
- सैल घड व मोठे मणी असलेल्या जातींच्या विकासासाठीही सध्या सुरु असलेल्या जाती प्रजनन कार्यक्रमात अशा मार्कर तंत्राचा वापर केला जाईल.
- द्राक्ष प्रजनन कार्यक्रमात 'एम्ब्रिओ रेस्क्यू' तंत्राला गती आली आहे.
- केंद्रामध्ये जैवतंत्रज्ञानाचा आधार घेऊन अजैविक तणांच्या अनुषंगानेही संशोधन कार्य सुरु आहे.

BEKAERT
better together

बेकार्टची द्राक्ष तार म्हणजे २० वर्षे काळजी नाही..!

ड्युरॉन द्राक्ष तार

जगातल्या सर्वोत्कृष्ट Bezinal® 2000 (बेझिनाल २०००) या तंत्रज्ञानावर आधारित क्रांतिकारी प्रॉडक्ट

- वर्षानुवर्षे ताणण्याची गरज नाही
- ८ पट जास्त गंज प्रतिरोधक
- कमीत कमी खर्च
- दीर्घकाळ टिकाऊ
- ३ पट जास्त भार सहन करू शकते

बेकार्ट इंडस्ट्रीज प्रा. लि.
Ph. No.: 020 66276600

duron@bekaert.com | www.bekaert.com/duron

सोलापूर व सांगली क्षेत्र संपर्क:
एस.बी.ॲन्ड सन्स स्टील कं.
9922019907, 9552705284

नाशिक क्षेत्र संपर्क
अर्जुन अग्रे सेल्स
8888514166, 8308824166

इतर क्षेत्र व अधिक
माहितीसाठी संपर्क
+91 996000